

ธุรกิจประกันชีวิต ไต่วิกฤตเศรษฐกิจไทย อยู่หรือไปให้ทุนตัดสินใจ

สรายจ่า

มรสุมเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่มีแววว่าจะผ่านพ้นไปโดยง่าย ทำให้ธุรกิจประกันชีวิตในรอบครึ่งแรกของปี 2541 ประสบภาวะการถดถอยต่อเนื่องจากปีที่แล้ว ไม่ว่าจะวัดจากจำนวนกรมธรรม์รายใหม่ เบี้ยประกันภัยรับปีแรก และจำนวนเงินเอาประกันรายใหม่ อีกทั้งยังถูกกระทบซ้ำจากการเสื่อมมูลค่าของเงินลงทุนในรูปต่างๆ ในขณะที่มีผู้ให้บริการธุรกิจนี้มากขึ้น จากแผนการเปิดเสรีธุรกิจประกัน ซึ่งเน้นหมายถึงการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นและการบริหารรายได้ค่าใช้จ่ายที่ต้องเข้มงวดยิ่งขึ้น เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท

ในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 เบี้ยประกันภัยรับสุทธิของบริษัทประกันชีวิตทั้งระบบ ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อน 3.27% ขณะที่ตัวเลขสิ้นปีไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงไม่น้อยกว่า 5% และคาดว่าจะมีผลให้จำนวนกรมธรรม์ที่มีผลบังคับเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันด้วย แม้ว่าจำนวนบริษัทจะเพิ่มขึ้นจาก 13 แห่ง เป็น 25 แห่งก็ตาม ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นภาวะความตกต่ำของธุรกิจอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรก หลังจากที่มีอัตราการขยายตัวเป็นบวกด้วยเลข 2 หลักมาโดยตลอด

ทั้งนี้เป็นผลจากปริมาณธุรกิจใหม่ที่ลดต่ำลงเรื่อยมาตั้งแต่ปี 2540 เป็นครั้งแรกในรอบกว่าทศวรรษ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนกรมธรรม์ที่ใหม่ในช่วง 6 เดือนแรกของปีนี้ มีเพียง 520,991 ราย ลดลงเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนถึง 17.32% และคาดว่าตัวเลขสิ้นปี 2541 จะเห็นการดิ่งลงต่ำสุดไม่น้อยกว่า 20% เหลือไม่เกิน 1 ล้านราย จำนวนเงินเอาประกันลดลงจากระยะเดียวกันปีที่แล้วเพียง 0.61% หรือแม้แต่เบี้ยประกันภัยรับปีแรกสุทธิ ลดลงมากถึง 34.4%

นอกจากนี้อัตราความยั่งยืนของเบี้ยประกันที่ได้รับการต่ออายุ ในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 ลดต่ำลงเหลือเพียง 78.74% ซึ่งเป็นการอ่อนตัวลงตามลำดับเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปี 2538 ที่เคยสูงถึง 86.65% และลดลงมาอยู่ที่ 85.45% เมื่อกลางปี 2539 และ 83.04% ในมี.ย. 2540 คาดว่าแนวโน้มความยั่งยืนของเบี้ยประกันในสิ้นปีนี้ จะยังคงลดต่ำลงเป็นร้อยละ 75

ในขณะที่รายได้หลักอีกทางหนึ่งของธุรกิจนี้ก็ปรับลดลงค่อนข้างแรงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนรายได้สุทธิจากการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต 13 รายเดิมในปี 2540 ที่มีเพียง 11,658.5 ล้านบาท ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนกว่า 3,700 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการลดลง 24.3% ซึ่งเมื่อรวมกับผลขาดทุนจากการ

ขายทรัพย์สินลงทุนและการลดค่าจากการตีราคาทรัพย์สิน ทำให้ผลประกอบการปี 2540 ของบริษัทประกันชีวิตทั้งระบบ (เฉพาะ 13 รายเดิม) ขาดทุนสุทธิสูงถึง 2,653 ล้านบาท เทียบกับที่เคยกำไรมาตลอดทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งการเสื่อมค่าของทรัพย์สินลงทุน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่คุกคามสถานภาพความมั่นคงของบริษัทประกันชีวิต โดยลดทอนความสามารถในการคุ้มครองการจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันตั้งแต่เพราะธุรกิจประกันชีวิตจะต้องดำรงเงินสำรองประกันชีวิตและนำไปลงทุนเพื่อต่ออายุการจ่ายคืนให้แก่ผู้เอาประกันเมื่อครบกำหนด

การที่สินทรัพย์ลงทุนของบริษัทประกันมีมูลค่าเสื่อมลง นอกจากจะปรากฏผลต่อการเงินที่ต้องแสดงตัวเลขขาดทุนสุทธิแล้ว ยังทำให้เงินกองทุนหดหาย โดย ณ สิ้นปี 2540 เงินกองทุนของบริษัทประกันรายเดิมทั้งระบบ มีเพียง 10,986.3 ล้านบาท (คำนวณจากราคาประเมินของนายทะเบียน) ลดลงรวม 6,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการลดลงกว่า 1 ใน 3 เมื่อเทียบกับปี 2539 แม้ว่าบางบริษัทจะเรียกชำระหุ้นเพิ่มทุนเพิ่มขึ้น จนทำให้ทุนชำระแล้วของทั้งระบบ เพิ่มขึ้นถึง 1,273 ล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกันก็ตาม

ฐานะการเงินที่อ่อนแอลงนี้ สวมทางกับ

แนวโน้มนโยบายของทางการที่จะเร่งเพิ่มมาตรฐานความมั่นคงเพื่อเตรียมความพร้อมธุรกิจประกันในไทยรองรับข้อตกลงการเปิดเสรีธุรกิจประกันในอีก 5 ปีข้างหน้า โดยอยู่ระหว่างการร่างแก้ไข พ.ร.บ.ประกันชีวิต ฉบับเดิมที่เข้ามาตั้งแต่ปี 2535 จากเดิมกำหนดสัดส่วนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นไว้ไม่เกินร้อยละ 25 เป็นไม่เกินร้อยละ 49 ในระยะ 5 ปีแรกนับแต่วันที่ พ.ร.บ.ฉบับแก้ไขใหม่ใช้บังคับ หลังจากนั้นจึงจะเปิดให้ต่างชาติถือหุ้นโดยเสรีไม่จำกัดนอกจากนี้ยังเตรียมขยายสัดส่วนกรมการบุคคลสัญชาติต่างตัวให้สูงขึ้นแต่ไม่เกินกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด (ไม่เกิน 49%) ในระยะ 5 ปีแรกนับแต่วันที่ พ.ร.บ.ฉบับแก้ไขใหม่ใช้บังคับหลังจากนั้นจึงยกเลิกการจำกัดสัดส่วนดังกล่าว

แนวโน้มธุรกิจประกันชีวิตในระยะ 5 ปีข้างหน้า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเนื่องจากต้องเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยตามข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO) ในขณะที่เศรษฐกิจไทยที่กำลังประสบปัญหาการตกต่ำยืดเยื้อและฐานะโดยรวมของบริษัทประกันชีวิตในไทยอ่อนแอลง จึงจำเป็นต้องเร่งเพิ่มภูมิคุ้มกันรับมือกับการแข่งขันจากต่างประเทศที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยอาศัยเม็ดเงินใหม่จำนวนไม่น้อย ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงว่าได้จากการร่วมหุ้นนี้สถานภาพความเป็นเจ้าของธุรกิจประกันของคนไทยเริ่มถูกคุกคาม

ธุรกิจประกันชีวิตรายใหม่ที่เข้ามา 12 ราย แม้ว่าบางบริษัทจะได้เปรียบตรงที่ฐานทุนผู้ถือหุ้นพร้อม แต่ภาวะตลาดที่ไม่เอื้ออำนวย จะทำให้บริษัทประกันชีวิตใหม่หลายรายที่จะประกอบธุรกิจให้รอดพ้นภาวะวิกฤติไม่ได้ และมีแนวโน้มว่าหลายบริษัทในที่สุดจะต้องกลายเป็นของต่างชาติที่มีเงินทุนเพียงพอที่จะเข้าซื้อกิจการเหมือนกับที่ระบบธนาคารพาณิชย์ต้องเป็นหลังการเปิดเสรีการเงินเนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2541 ยกเลิกข้อบังคับห้ามบริษัทประกันรายใหม่ถือหุ้นให้ต่างชาติภายใน 3 ปีโดยเปิดทางให้สามารถถือหุ้นให้แก่บุคคลอื่นก่อนครบกำหนด 3 ปีนับจากวันได้รับใบอนุญาตพร้อมทั้งอนุมัติให้บริษัทประกันที่ร้องขอ สามารถมีความสัมพันธ์ในเชิงการถือหุ้น กรรมการ และการบริหาร กับบริษัทประกันภัยที่มีอยู่เดิมได้ หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงการยินยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงมือในเวลาอันรวดเร็วขึ้นและรวมถึงสนับสนุนให้เกิดการควบรวมกิจการเพื่อความอยู่รอด

เพื่อเป็นการเพิ่มความพร้อม ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มีประเด็นที่จะนำเสนอเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ผลดีผลเสียและปูทางไปสู่การกำหนดแนวนโยบายเพิ่มเติมระบอบป้องกันตัวเองของธุรกิจประกันชีวิตไทย ดังนี้

1. แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และระดมทุนอย่างกว้างขวางเพื่อเปิดทางให้บริษัท

มีการบริหารอย่างเป็นมืออาชีพมากขึ้น รองรับการเปิดเสรีประกันภัยที่กำหนดไว้ภายใน 5 ปี หลังพ.ร.บ.ใหม่ผ่านสภาฯ ซึ่งปัจจุบันมีเพียง 3 บริษัทเท่านั้นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ในแง่คุณสมบัติเบื้องต้นแล้ว มีบริษัทประกันขนาดใหญ่หลายรายที่เข้าข่ายได้รับการพิจารณาเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้โดยไม่ยาก

2. หน่วยงานของทางการที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจประกันชีวิต คือ กรมการประกันภัยควรจะต้องเปิดเผยข้อมูลฐานะความมั่นคงทางการเงินของบริษัทประกันให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้ถือกรมธรรม์ และเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับการทำประกัน ซึ่งเป็นการออมเงินระยะยาว

3. ให้ความสำคัญกับการบริหารเงินสำรองประกันชีวิตมากขึ้น นอกเหนือจากการเน้นความเพียงพอของเงินกองทุนเพราะเงินสำรองประชีวิตเป็นเงินที่ต้องจ่ายคืนให้แก่ผู้เอาประกันทั้งจำนวนตามสัญญาประกันภัย โดยควรพิจารณาเรื่องความเสี่ยงในการนำเงินสำรองไปลงทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนที่แท้จริง เพื่อลดปัญหาการขาดทุน ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันลดน้อยลง